

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum infirmitas alleuiet, vel aggrauet peccatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

est mouere voluntate. Si ergo iudicium ronis fuerit impeditum per passionem, videtur quod non sit in potestate voluntatis vitare peccatum. Non ergo imputatur ei ad culpam mortalem.

¶ 3. Præ. Passio animæ magis de p̄p̄quo impedit rōnē & uolūtātē, q̄ passio corporis, sed passio corporis totaliter excusat culpā ea, q̄ inordinate committitur, sicut patet de his quæ sūt a dormitibus & a phreneticis. ergo passio animæ multo magis excusat a culpa. Sed diceretur, q̄ passio animæ est uolūtaria: passio autem corporis nō est uolūtaria.

¶ 4. Sed contra: causa non est prior quā effectus; sed passio ex hoc, q̄ est uolūtaria non habet rationē culpæ mortalis, sed uenialis tantum. ergo neque ex ea potest causari peccatum mortale.

¶ 5. Præ. Peccatum non aggrauatur ex euentu in infinitum, ut si quod erat in se ueniale, propter euentū fiat mortale: sed ipsa passio si nō sequeretur mala electio, non esset peccatum mortale, ergo propter hoc, quod sequitur electio mala, non incurrit homo culpā peccati mortalis, & sic peccata quæ ex infirmitate committuntur, non sunt mortalia.

SED CONTRA ē, qd̄ dicit Apos. ad Ro. 7. Passiones peccatorū operabantur in mēbris nostris, ut fructificaretur morti: sed nihil fructificat morti, nisi peccatum mortale, ergo peccata quæ committuntur p̄ passionem siue per infirmitatem, possunt esse mortalia.

RESPON. Dicendū, q̄ cum ex infirmitate siue ex passione aliquis interdū committat adulterium, & multa flagitia seu facinora, sicut fecit Petr⁹ cū Christū negauit ex timore, nulli dubium esse debet, q̄ peccata ex infirmitate perpetrata, quæque sunt mortalia. Ad cuius euidentiā considerandum est, q̄ necessitas quæ est ex suppositione alicuius, qd̄ subiacet uolūtati, nō tollit rōnē peccati mortalis. Sicut si gladius infigat alicui in mēbris uitalibus, necesse est q̄ moriat: sed infixio cultelli est uolūtaria. Vn̄ mors illius, qui cultello percussus, imputatur percussenti ad culpā mortale. Similiter dicendum est in proposito: posito enim q̄ rō sit ligata p̄ passionem, necesse est, q̄ sequatur peruersa electio; sed in potestate uoluntatis est hoc ligamē rationis repellere. Dicitur enim, q̄ ratio ligatur ex hoc, quod intentio aīæ applicatur uehementer ad actum appetitus sensitui: unde auertitur a cōsiderando in particulari id, qd̄ habitualiter in uoluntate cognoſcit.

D. 587. In ar. præcedenti.

Applicare autē intentionem ad aliquid, uel non applicare, in potestate uoluntatis existit. Vn̄ in potestate uolūtatis est, q̄ ligamen rōnis excludat. Actus ergo commissus, qui ex tali ligamine procedit, est uoluntarius, unde non excusatur a culpa etiā mortali: sed si ligatio rōnis per passionem intantum procederet, q̄ non esset in potestate uolūtatis huiusmodi ligamen remouere. pura, si per aliquā animæ passionē aliquis in insaniam uerteretur, quicquid committeret non imputaretur ei ad culpā, sicut nec alii infans, nisi forte quantum ad principium talis passionis, qd̄ fuit uoluntarium: poterat enim uoluntas a principio impedire, ne passio intus procederet. Sicut homicidium per ebrietatem commissum, imputatur homini ad culpā; quia principium ebrietatis fuit uoluntarium.

AD PRIMUM ergo dicendum, q̄ illud quod homo facit ex passione ligatus, nō uult homo facere extra passionem existens: sed per passionem ad hoc deducitur ut velit, passione ratione in ligante.

AD SECVNDVM dicendū, q̄ uolūtas nō solū mouet ab apprehensione rōnis ligatæ ex passione: sed et

habet in potestate ligamen rōnis excludere, ut dictum est. & pro fāto imputatur ei ad culpam quod facit.

AD TERTIVM dicendum, quod remouere passionem corporalem, non est in potestate uoluntatis, sicut remouere passionem animæ: quia natura corporalis non obedit uoluntati rationali, sicut appetitus sensituius, & ideo non est simile.

AD QVARTVM dicendum, q̄ nihil prohibet quid non esse peccatum mortale simpliciter, quod tamen in casu est peccatum mortale. Sicut non est eleemosynam pauperi fame morienti, est peccatum mortale, quod tamen alias peccatum mortale non esset. & similiter in proposito non uelle repellere passionem aliquam, & si simpliciter non sit peccatum mortale, tamen in hoc casu quando inueniatur usque ad consensum peccati mortalis, est peccatum mortale.

AD QVINTVM dicendum, q̄ euentus in potestate procedens & improuisus, non aggrauat in infinitum euentus coniunctus & prouisus potest aggrauare in infinitum, ut sit peccatum mortale, quod aliter non esset. Sicut proijcere sagittam, non est peccatum mortale: sed proijcere sagittam cum oculo in hominis, est peccatum mortale. & similiter non repellere passionem inclinante ad peccatum mortale, non est absque peccato mortali.

ARTICVLVS XI.

Utrum infirmitas alienet, uel aggrauet peccatum.

VN̄ DECMO. queritur, utrum infirmitas alienet, uel aggrauet peccatum: & uidetur q̄ aggrauet. Sicut enim se habet bona passio ad meritum ita se habet mala passio ad peccatum: sed bona passio auget meritum, magis enim est laudabile & meritorium, q̄ aliquis eleemosynam faciat ex compassione misericordie, quam sine compassione misericordie faciat, ut patet per August. de ciuit. Deo ergo etiam facere peccatum cum passione, est magis uituperabile & magis peccatum: sed peccare ex passione est peccare ex infirmitate, ut dictum est. ergo infirmitas aggrauat peccatum.

¶ 1. Præ. Cum op̄ peccatum sit ex libidine, ut dicitur, quāto ex maiori libidine aliquis peccat, tantum magis uult peccare: sed libido est quāda passio animæ & infirmitas. ergo infirmitas aggrauat peccatum.

¶ 2. Præ. Augmentata etiā auget effectus, sicut ex maiori calore sequitur maior calefactio. Si ergo infirmitas est cā peccati, sequitur q̄ maior infirmitas sit maioris peccati, & sic infirmitas aggrauat peccatum.

SED CONTRA. Illud propter quod peccatum sit remissibile, non aggrauat, sed diminuit peccatum: sed propter infirmitatem dicitur aliquod peccatum magis remissibile. ergo infirmitas mortis aggrauat, sed diminuit peccatum.

RESPON. Dicendū, q̄ peccare ex infirmitate est peccare ex passione, ut dictum est: passio autē appetitus sensitui dupliciter se habet ad motū uoluntatis, uno modo, ut procedēs, alio modo, ut cōsequens. ut procedēs quidem, sicut eum propter passionem inclinatur uoluntas ad aliquid uolendum, & sic passio diminuit rationem meriti, & rationem demeriti: quia meritum & demeritum in electione consistit ratione precedente. Passio autem obnubilat uel ligat iudicium rōnis. Quāto autem iudicium rōnis fuerit purius, fāto electio est perficior: ad beatitudinem uel demerendum. Unde q̄ inducitur ad beatitudinem ex iudicio rōnis, laudabilis operatur: q̄ inducitur ad hoc idem ex sola animi passione

enim interdum errare potest indebite miserendo. & similiter ille qui inducitur ad peccandum ex deliberatione rationis, magis peccat quam ille qui inducitur ad peccandum ex sola animi passione. Ut consequens autem consideratur passio, quando ex forti motu voluntatis, commouetur appetitus inferior ad passionem: & sic passio addit ad meritum vel demeritum, quia est signum passio, quod motus voluntatis sit fortior. & hoc modo verum est, quod ille qui cum maiori compassione facit elemosinam, magis meretur, & qui cum maiori libidine facit peccatum, magis peccat, quia hoc est signum quod motus voluntatis sit fortior: sed hoc non est ex passione benefacere, vel peccare, sed potius pari ex electione boni vel mali.

Vnde patet responsio AD PRIMUM, & SECVNDVM. AD TERTIVM dicendum, quod de ratione peccati est quod sit voluntarium: voluntarium autem dicitur, cuius principium est in ipso agente. & ideo quanto principium interiorius magis augetur, tanto etiam peccatum fit grauius: quanto autem principium exteriorius magis augetur, tanto peccatum fit leuius. Passio autem est principium extrinsecum voluntatis: motus autem voluntatis est principium intrinsecum. & ideo quanto motus voluntatis fuerit fortior ad peccandum, tanto peccatum est maius: sed quanto passio fuerit fortior impellens ad peccandum, tanto fit minus.

ARTICVLVS XII.

Utrum aliquis possit ex malitia, seu ex certa scientia peccare.

DE VIDE CIMO queritur, utrum aliquis possit ex malitia, seu ex certa scientia peccare. & vsus non. Ad illud. n. homo intendit, quod ex certa scientia operatur: sed secundum quod Dionysius dicit 4. cap. de diu. nom. nullus intendens ad malum operatur. ergo nullus ex certa scientia malum operatur.

¶ 2 Præ. Nulla potentia potest moueri, nisi in suum obiectum: sed obiectum voluntatis est bonum apprehensum. ergo nullus potest velle id quod est contra malum: & ita nullus potest ex certa scientia peccare. Sed dicendum quod voluntas tendit in aliquod bonum, cui coniungitur malum: & pro tanto dicitur tendere in malum.

¶ 3 Sed contra, quæ non sunt separata secundum rationem, possunt separari secundum actum animæ, tam secundum intellectum quam secundum affectum: possumus enim intelligere rotundum sine materia sensibili, & aliquis vult esse abbas sine hoc quod sit monachus. Est ergo malum coniungitur alicui bono, non tamen oportet (ut videtur) quod feratur in malum ex hoc, quod feratur in bonum cui coniungitur malum.

¶ 4 Præ. Denominatio non fit ab eo, quod est secundum accidens, sed ab eo quod se copietur rei, quia secundum hoc de re iudicatur: sed aliquis ex hoc, quod vult aliquid secundum se, non dicitur velle illud quod est ei adiunctum, nisi per accidens. sicut qui amat vinum propter dulce, non amat vinum nisi per accidens: & sic qui vult aliquid bonum cui coniungitur malum, non vult illud malum nisi per accidens. Non ergo debet dici quod ex malitia peccet, quasi volens malum.

¶ 5 Præ. Quicumque peccat ex infirmitate, hæt voluntatem mali, quod coniungitur alicui bono. Si ergo ob hoc dicatur aliquis ex malitia peccare, sequitur quod ille qui ex infirmitate peccat, ex malitia peccet, quod patet esse falsum. Sed dicendum, quod voluntas eius qui ex malitia peccat, ex se nititur in malum modo prædicto: non autem voluntas eius qui peccat ex infirmitate, sed quasi mota ex passione.

¶ 6 Sed contra, ex se moueri ad aliquid est secundum

suam formam, & naturam inclinari in illud, sicut gratia ex se mouetur deorsum: sed voluntas ex sua forma & natura non tendit in malum, sed magis in bonum. ergo voluntas non potest ex se tendere in malum, & sic nullus ex malitia peccabit.

¶ 7 Præ. Quia voluntas ex se tendit in bonum secundum communem rationem boni, oportet quod in differentias boni tendat ex aliquo alio determinate inclinata. sunt autem differentie boni, bonum verum, & bonum apparens: in verum autem bonum tendit voluntas ex iudicio rationis. ergo in apparens bonum cui coniungitur malum, non tendit ex se; sed ex aliquo alio inclinata. nullus ergo ex malitia peccat.

¶ 8 Præ. Malitia quandoque sumitur pro culpa, secundum quod opponitur virtuti: quandoque vero sumitur pro poena, secundum quod Beda dicit quatuor esse contracta ex peccato, ignorantiam, infirmitatem, malitiam, & concupiscentiam: sed non potest dici aliquis ex malitia peccare, si accipiatur malitia pro culpa, quia sic idem esset causa sui ipsius. Malitia malitia. Neque iterum secundum quod sumitur pro poena: quia omnis poena pertinet ad rationem infirmitatis, & sic ex malitia peccare esset ex infirmitate peccare, quod est in eo ueniens. Nullus ergo ex malitia peccat.

¶ 9 Præ. Contingit interdum quod aliquis aliquid leuissimum peccatum ex certa scientia committit, puta, dicendo uerbum orosum aut mendacium iocosum: sed peccatum quod est ex malitia, dicitur esse grauissimum. Non ergo peccare ex certa scientia, est peccare ex malitia.

¶ 10 Præ. Dionysius dicit 4. capite de diu. nomin. quod bonum est principium, & finis cuiuslibet actionis: sed illud ex quo aliquis peccat, uel est principium interiorius inclinans ad peccandum, sicut habitus uel passio, aut aliquid huiusmodi: uel est finis intentus. Nullus ergo ex malitia peccat.

¶ 11 Præ. Si aliquis ex malitia peccat, maxime hoc uidetur de eo, qui eligit peccare: sed secundum Damascenum. omne peccatum est ex electione. ergo omne peccatum esset ex malitia.

¶ 12 Præ. Malitia opponitur virtuti, & ita cum uirtus sit habitus, malitia etiam est habitus: quia contraria sunt in eodem genere. Aliqui autem habitus uirtutum sunt in irascibili & concupiscibili, sicut de temperantia, & fortitudine Philosophus dicit in 3. Eth. quod sunt irrationabilium partium. harum autem potentiarum animæ non est eligere: sed liberi arbitrii. Peccatum ergo quod ex electione committitur, non debet dici ex malitia procedere.

¶ 13 Præ. Ille qui ex malitia peccat, uidetur hoc ipsum uelle, quod est peccare & malum operari: sed hoc non potest contingere, quia synderesis nisi quæ extinguitur quæ semper remurmurat malo. Nullus ergo ex malitia peccat.

SED CONTRA est, quod dicitur Iob 34. Quasi de industria recesserunt a Deo, & uias eius intelligere noluerunt: sed recedere a Deo est peccare, ergo aliqui de industria peccant, quod est ex malitia peccare.

¶ 2 Præ. rea Augustinus dicit in libro 2. Confes. quod cum furaretur poma, non ipsa poma, sed defectum suum amabat, scilicet ipsum furtum: sed amare ipsum malum, est ex malitia peccare. ergo aliquis ex malitia peccat.

¶ 3 Præ. Inuidia est malitia quædam: sed aliqui ex inuidia peccant. ergo aliqui peccant ex malitia.

RESPON. Dicendum, quod sicut Philosophus dicit in 3. Ethico. aliqui posuerunt, quod nullas uoluntarie est malus. Contra quos Philosophus ibidem dicit, quod

Qualit. dist. S. Tho. Q 4 irra-

In lib. q. d. 4. hæt partem huius. to. 8. folio 407.

Cap. 4. p. r. non remotæ a fine.

Lib. 2. & ca. 27.

Li. 3. cap. 6. i principio. tom. 5.

Li. 3. cap. 6. tom. 1.

1. s. q. 78. Ar. 1. 2. et 3. Lib. 3. cap. 1. parum a te medium 1. 5.